

Der passerens spiss kan plasseres

Søren Ulrik Thomsen

Store Kongensgade 23. Et essay

Oversatt av Hilde Rød-Larsen

Oslo: Forlaget Press, 2022

94 s.

ISBN 978-82-328-0498-6

Michael 2023; 20: 245–6.

Utgangspunktet for den danske forfatter Søren Ulrik Thomsens lille, nydelige bok, er dobbelt. Morens død og ønsket om å berette om stedet han beskriver som det viktigste i hans liv, «punktet der passerens spiss kan plasseres fordi alt før peker drømmeaktig inn mot det og alt etter viser tilbake til dette sentrumet som man ikke erkjenner betydningen av før langt senere». For ham ble det, som tittelen på boken sier, en leilighet sentralt i København. Der bodde han bare ett år. Og han måtte vente med å skrive om moren til hun var død. Det gjør han i et vakkert og ømt portrett.

På knapt 100 små sider forteller Thomsen om da han var 16–17 år gammel, om hans stormende lykke da familien flyttet fra provinsen til København, om morens dramatiske psykiske sykdom, om hvordan hun etter syv år ble frisk igjen og levde et rikt arbeids- og hjemmeliv i 42 år før hun ble syk av noe annet og døde, om familie og slekt, sin egen frykt for alder og død.

Han er i midten av 60-årsalderen, venner dør, «fortiden hadde begynt å falle. Foran meg.» Samtidig gjennomstrømmes teksten av Thomsens frem-

tidsoptimisme, troen på at neste dag, uansett, «vil være ny også i betydningen bedre enn den foregående, ja kanskje til og med vidunderlig». Det krever disiplin og en sikkerhet i omgangen med ord å bruke så få sider på et så stort lerret. Han demonstrerer suverent begge deler. Fra debutboken, diktsamlingen *City Slang* i 1981, ble han en av Danmarks mest leste, elskede og omskrevne poeter og essayister. Også i dette essay merker man *poeten* Søren Ulrik Thomsen. Her er ordene valgt med omhu. Det er, uansett tema, også de vanskelige, en glede å lese ham.

Det vanskeligste er morens sykdom. Tre år før familien flyttet til Store Kongensgade fikk hun en alvorlig depresjon som medførte en serie innleggelser i forskjellige sykehus, og Thomsen går hardt ut mot den sykdomsforståelse og behandling de psykiatriske avdelingene sto for i de sene 1960- og tidlige 70-år. Særlig blir elektrosjokkbehandlingen gjenstand for en kraftig og underbygget kritikk. Hans mor ble tilsynelatende ikke bedre av det, men det bør ikke være tvil om at ved visse alvorlige depresjoner kan slik behandling ha en avgjørende effekt. At moren igjen ble frisk og ikke brukte medisiner senere, er et faktum. Thomsen tilskriver hennes helbredelse samtalen med en erfaren psykiater. Han oppsummerer det han forteller om, men egentlig ikke vet: «Hvem morfar var, hva moren min egentlig var lei seg for, hva [psykiateren] sa til henne, hvorfor ungdomsvennene til foreldrene mine, som jeg var så betatt av, plutselig forsvant nesten alle sammen da moren min ble syk, hvor det ble av dem, og hva som egentlig foregikk i meg selv i puberteten, bortsett fra en navnløs angst, vet jeg ikke, og når jeg ser leiligheten i Store Kongensgade 23 for meg, er den merkelig nok alltid tom, så tilgi at du sitter med en bok om alt det forfatteren ikke vet.»

Etter å ha lest boken gjorde jeg noe jeg ikke har gjort siden jeg var barn. Jeg bladde til starten og leste den umiddelbart en gang til. Jeg ville gjerne høre hans stemme igjen.

Per E. Børdahl
pbordahl@online.no

Per E. Børdahl er spesialist i fødselshjelp og kvinnesykdommer, pensjonert klinikkoverlege og professor.